

Sygn. akt I PK 328/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa E. W.

przeciwko N. Spółce Akcyjnej w B.

o przywrócenie do pracy i zapłatę wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2016 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w B.

z dnia 25 sierpnia 2015 r., sygn. akt V Pa (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II zasądza od powoda na rzecz pozwanego 120 zł (sto
dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2015 r. oddalił apelację powoda E. W., wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 29 maja 2014 r., w którym zasądzono od pozwanego N. S.A. w B. na rzecz powoda odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Powód był zatrudniony na stanowisku prezesa zarządu pozwanej spółki. W dniu 12 kwietnia 2013 r. został odwołany z funkcji prezesa, a w dniu 16 kwietnia 2013 r. wręczono mu pismo zawierające rozwiązanie umowy o pracę z uwagi na

ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych. Sądy obu instancji przyjęły, że rozwiązanie umowy o pracę było wadliwe. Mimo żądania przywrócenia do pracy, Sąd odwoławczy na podstawie art. 477¹ k.p.c. uznał, że zgłoszone roszczenie jest niemożliwe do zrealizowania, gdyż sprzeciwia się zasadom współżycia społecznego i społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu prawa (art. 8 k.p.). Sąd Okręgowy argumentował, że wobec skutecznego odwołania powoda ze stanowiska prezesa (co nie podlega ocenie sądu pracy) brak realnych podstaw do dalszego wykonywania przez niego dotychczasowych obowiązków kontraktowych.

Skargę kasacyjną wywiódł powód. Zarzucił wyrokowi naruszenie:

- art. 370 § 1 k.s.h. przez błędna wykładnię i art. 8 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie,
- art. 45 § 3 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. i z art. 39 k.p. przez ich błędna wykładnię,
- art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 39 k.p. przez ich niewłaściwe zastosowanie,
- art. 8 k.p. przez nieuwzględnienie szeregu okoliczności mających znaczenie dla jego zastosowania (wkład pracy powoda w spółkę, intrygi mające na celu jego zwolnienie),
- art. 58 k.p. przez zasądzenie odszkodowania limitowanego,
- przez brak podstaw prawnych do odmowy przywrócenia do pracy alternatywnie na stanowisko dyrektora naczelnego (w tym wypadku powód nie wskazał na przepis, który został naruszony).

W ocenie powoda skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu wniosku skarżący omówił poszczególne podstawy skargi, przedstawiając swój punkt widzenia. Dodatkowo powód dostrzegł w sprawie zagadnienia prawne. Pierwsze, sprowadza się do możliwości przywrócenia go na alternatywne stanowisko dyrektora naczelnego. W jego ocenie, w realiach pozwanej spółki, możliwość tego rodzaju istnieje. Drugie, dotyczy wątpliwości co do ustawowego ograniczenia wysokości odszkodowania. W jego ocenie limit ten pozostaje w jaskrawej dysproporcji względem wynagrodzenia należnego pracownikowi objętemu ochroną z art. 39 k.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów dających podstawę do jej przyjęcia do rozpoznania merytorycznego.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że powód całkowicie ignoruje argumentację przedstawioną przez Sąd Okręgowy. Postawa tego rodzaju jest jego uprawnieniem, znacznie jednak osłabia oddziaływanie skargi, jeśli uwzględni się, że Sąd odwoławczy wszechstronnie i wyczerpująco przedstawił dorobek orzeczniczy Sądu Najwyższego. Wywody Sądu Okręgowego, we wszystkich aspektach sprawy, korespondują z utrwalonymi i dominującymi poglądami jurydycznymi (wobec szczegółowego ich zaprezentowania w wyroku Sądu drugiej instancji nie ma potrzeby ich ponownego przybliżenia). Oznacza to, że sposób zredagowania skargi kasacyjnej świadczy również o zbagatelizowaniu orzecznictwa Sądu Najwyższego. Wychodząc z tego spostrzeżenia, trudno uznać, że zagadnienia prawne podniesione przez powoda są istotne. Przywrócenie do pracy na inne „alternatywne” stanowisko pracy, nie dość, że jest powszechnie odrzucane w judykaturze i literaturze przedmiotu, to przede wszystkim nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach. Zarówno art. 45 § 1 k.p., jak i 56 § 1 k.p., wyraźnie mówią o przywróceniu do pracy na poprzednich warunkach. Znaczy to tyle, że pracownik, z którym rozwiązano umowę o pracę, nie ma roszczenia o przywrócenie go do pracy na inne warunki pracy.

Analogicznie jest z drugim zagadnieniem prawnym. Nie istnieje podstawa prawna upoważniająca sąd do zasądzania na rzecz pracownika odszkodowania, którego wysokość pozostawałaby w niezgodzie z art. 47¹ k.p. i odpowiednio z art. 58 k.p. Teza ta, oczywista z punktu widzenia normatywnego, została potwierdzona przez liczne orzeczenia Sądu Najwyższego, w tym przez rozstrzygnięcia wydawane w powiększonym składzie (co szczegółowo zobrazował Sąd drugiej instancji).

Skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem odwoławczym. Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest stanie na straży jednolitości orzecznictwa i kontroli jego legalności. Komunikatywny jest zatem warunek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w razie wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Jasne zatem jest, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571),

2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i

4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zagadnienia prawne przedstawione przez powoda nie spełniają drugiego i czwartego warunku. Skarga kasacyjna pozbawiona jest abstrakcyjnych rozważań uzasadniających przeciwstawne racje. Powód przedstawia tylko swój subiektywny punkt widzenia, dobierając argumenty wspierające jego zapatrywanie, pomijając jednak te, które dyskredytują jego stanowisko. Przy tego rodzaju spojrzeniu nie sposób mówić o poważnych wątpliwościach prawnych. Najważniejsze jest jednak to, że w określonych tematach orzecznictwo i literatura przedmiotu wypracowały i utrwaliły wzorce interpretacyjne, które kłócą się ze stanowiskiem skarżącego. W tych okolicznościach fałszywe jest założenie, że podniecone w skardze zagadnienia prawne mają charakter istotny w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona. Kategoria prawna, do której odwołuje się powód, została wyznaczona niedookreślonym zwrotem. Powszechnie przyjmuje się, że oczywista trafność skargi kasacyjnej ma miejsce wówczas, jeśli dla przeciętnego prawnika, jest ona niewątpliwa, z góry widoczna, bez potrzeby głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania i oceny dowodów. Zapatrywanie to powinno wystąpić już w trakcie przedsądu, czyli wstępnego badania skargi kasacyjnej, gdyż na tym etapie procedowania rolą Sadu Najwyższego nie jest szczegółowe badanie zgłoszonych podstaw zaskarżenia.

W rezultacie, Sąd drugiej instancji nie mógł naruszyć art. 370 § 1 k.p.c. (w związku z art. 8 k.p.), gdyż go nie stosował (podstawy prawne roszczeń pracownika znajdują się w Kodeksie pracy, a art. 370 § 1 k.s.h. potwierdza jedynie tę regułę). Nie inaczej jest z zarzutem uchybienia art. 45 § 3 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. i z art. 39 k.p. Powód nie zauważył, że ochrona z art. 39 k.p., z którą koresponduje rozwiązanie przewidziane w art. 45 § 3 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p., dotyczy wyłącznie wypowiedzenia umowy o pracę. Nie ma zatem zastosowania do pracowników, z którymi rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia. Wniosek z tego, że Sąd Okręgowy słusznie przepisów tych nie uczynił podstawą prawną rozstrzygnięcia. Tak samo jest w przypadku podstawy skargi z art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 39 k.p. W tym wypadku powód również nie dostrzegł, że art. 39 k.p., zawierający normę prawa materialnego, nie koryguje wyboru roszczenia procesowego, znajdującego umocowanie w przepisie dotyczącym postępowania.

Była już o tym mowa, że nietrafne są postulaty powoda dotyczące przywrócenie do pracy na inne stanowisko oraz o wysokości nielimitowanego odszkodowania. Po przypomnieniu tych rozważań staje się jasne, że również w tym zakresie skarga kasacyjna nie może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną. Trzeba jednak przyznać rację powodowi, że pracownik może dochodzić wyższego odszkodowania na podstawie przepisów prawa cywilnego (co potwierdziło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego przywołane w skardze). Powód jednak nie oparł skargi kasacyjnej na adekwatnym przepisie prawa cywilnego, stosowanym do pracownika przez odesłanie z art. 300 k.p. Sąd Najwyższy związany jest

podstawami skargi (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), w rezultacie niewyartykułowanych zarzutów nie może postrzegać jako oczywiście uzasadnione.

Zestawiając motywację Sądu Okręgowego i zapatrywanie powoda nie można także mówić o oczywistym naruszeniu art. 8 k.p. Powołanie się na wybrane racje nie jest w stanie przysłonić i zdyskredytować tezy, że przywrócenie powoda do pracy (zważywszy na odwołanie go ze stanowiska prezesa zarządu) można oceniać jako sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nie doszło także w tym wypadku do zrealizowania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto według reguły opisanej w art. 98 k.p.c. i art. 99 § 1 k.p.c.